

Zdenka Hroudová – 75 let

Celkem nenápadně proběhlo 9. ledna letošního roku životní jubileum RNDr. Zdenky Hroudové, CSc., rozené Pučelíkové, takřka celoživotní vědecké pracovnice Botanického ústavu AV ČR (dříve ČSAV) v Průhonicích. K jejím dřívějším životním jubileím již bylo leccos napsáno o běhu jejího života, odborném a vědeckém vývoji a významu výsledků vědeckých výzkumů a vědecko-organizační práce (viz např. J. Květ: Zdenka Hroudová – 60 let, *Preslia* 2004, 76: 379–383). To všechno platí i pro hodnocení, co Zdenka dokázala za posledních asi 15 let života, částečně již ve stavu důchodcovském, přesto však s pracovním zápalem a nasazením příliš nedbajícím na poněkud pokročilejší věk.

Nemá cenu nosit sovy do Atén a podrobně zde rozebírat Zdenčiny vědecké a organizační zásluhy z poslední doby. Je jisté, že její publikační stopa v botanické vědecké a odborné literatuře se nadále utěšeně zvětšovala. Je také známo, že v třeboňském úseku Botanického ústavu AV ČR se v červenci každoročně po mnoho let dá poměrně přesně odhadnout datum i bez kalendáře podle toho, zda tam Zdenka se spolupracovníky Petrem Zákravským a případně dalšími ještě nebyla, je, anebo už byla. S obdivuhodnou pravidelností v každém roce počínaje r. 1998 hodnotí změny pobřežní vegetace v Přesecké zátoce rybníka Velký Tisý, kde oplocením může být vyloučen nebo modifikován nepříznivý vliv husté rybí obsádky na stav a rozsah pobřežních rákosin. Rovněž silně se v tomto směru uplatňuje poloha vodní hladiny a její dynamika; tento vliv Zdenka se spolupracovníky také hodnotí.

Dalším důvodem mého obdivu k její neúnavné práci a cílevědomosti je důsledné dlouholeté a podrobné studium biologie, ekologie a taxonomie středoevropských kamyšníků (rod *Bolboschoenus*; viz také Živa 2015, 4: 165–168). Jedním z prakticky cenných výsledků se stal návod k rozpoznávání jednotlivých druhů – viz K. Kubát, ed.: Klíč ke květeně České republiky (Academia, Praha 2002, str. 794–795) a Z. Hroudová a kol.: Klíč k určování druhů rodu *Bolboschoenus* (Cyperaceae) a jejich výskyt na Slovensku (Bulletin Slovenskej botanickej spoločnosti, 2014, 2: 187–204). S tímto výsledkem se však Zdenka nespokojila a dokázala jednotlivé druhy tohoto rodu charakterizovat též ekologicky a vymezit jejich stanovištní nároky. Je nutno dodat, že obdobně prozkoumala biologii a ekologii ještě dalších druhů vodních a bažinných rostlin a posunula tak jejich poznání o hodný kus dopředu.

O tom, kolik času a energie věnovala práci na knize, která je v podstatě česko-slovensko-ukrajinskou encyklopedií vodních a bažinných rostlin vyskytujících se na území těchto tří států (S. Hejný, K. M. Sytník, eds.: Makrofyty, indikatory změn v přírodě, Kiev 1993), jsem se zmínil již v článku

v časopise *Preslia* ke Zdenčiným 60. narozeninám (viz výše). S odstupem času je mi teď jasnější než dříve, že bez jejího podstatného vkladu by tento cenný ediční počin nebyl dospěl do konečné fáze, vydání knihy. Tím více je mi líto, že se v nových svobodnějších podmínkách nenašel nikdo, kdo by knihu přeložil do angličtiny a upravil a doplnil tak, aby podala víceméně ucelený a evropské obci hydrobotaniků snadno přístupný obraz o makrofytní flóře středovýchodní Evropy. Nyní se již sotva někdo ujme tak náročného, ale kvůli nynějšímu způsobu působení scientometrického hodnocení publikací nevděčného úkolu.

Své vzpomínky a obdiv ke Zdenčiným odvážným vědeckým počínům řadím, jak vidno, proti proudu času. Nyní proto přichází vzpomínka z dosti dávné minulosti, června 1968. Zdenka se dala lákat k účasti na několikadenní expedici tehdejšího brněnského ekologického oddělení Botanického ústavu ČSAV do nivy Dyje u Dolních Věstonic ještě nezaplavené vodním dílem Nové Mlýny. Tam se z nivy do výše několika metrů vypínala písčinná duna (nyní ostrov), osídlená xerothermní vegetací. Tento terén přímo zval ke srovnání vodního provozu typických panonských nivních rostlinných společenstev – od porostů helofyt v nejčastěji zaplavované části nivy až po lesostepní společenstvo kolem vrcholu přesy. Při těchto měřeních jsem zřetelně rozpoznával Zdenčino nadšení, že zkušenosti se suchobytnými travami, které zkoumala v diplomové práci, mohla propojit s tehdy poměrně novými zkušenostmi ze studia biologie a ekologie vybraných rostlinných druhů vod a mokřadů, což bylo téma její

kandidátské dizertace (ekvivalentu dnešní doktorské dizertace). Však si také vedoucí expedice Milena Rychnovská Zdenčina podílu na úspěchu výpravy vážila – viz M. Rychnovská a kol.: Plant water relations in three zones of grassland (Acta Scientiarum Naturalium Academiae Scientiarum Bohemoslovacae Brno 1972, 5: 1–30).

Zde je asi namístě odpoutat se od minulosti a vrátit se do přítomnosti. V té se sluší a patří popřát Zdence Hroudové hodně zdraví, síly a její příslovečné odvahy do dalšího podrobného a pečlivého zkoumání života rostlin, spojeného s radostí ze získaných poznatků. To vše nechť zažívá po mnoho dalších let svého života při veškeré vědecké i ostatní záslužné činnosti a práci, jež ji tolik těší!

- 1 Zdenka Hroudová při fotografické dokumentaci stavu rákosového porostu u břehu rybníka Velký Tisý na Třeboňsku
- 2 Nepřízeň počasí nepředstavuje vážnou překážku v terénním výzkumu. Foto P. Zákravský (obr. 1 a 2)
- 3 Poměrně řídký porostní zápoj je typický pro všechny druhy kamyšníků. Vrcholová část porostu kamyšníku vrcholického (*Bolboschoenus yagara*). Foto J. Navrátilová